

Draagkracht in de gezinsopvang

TEKST
SANDRA VAN DER MESPEL
FOTO
CAROLINE BOUDRY

Draagkracht in de gezinsopvang is momenteel een hot item. Het nieuwe kinderopvangdecreet verwijst meermaals naar de draagkracht van kindbegeleiders in de gezinsopvang. Helemaal nieuw is het niet. Diensten voor onthaalouders hebben al langer aandacht voor de draagkracht van hun medewerkers. Wat betekent draagkracht? En hoe kun je zorgen voor je eigen draagkracht? VBJK en CEGO zochten het uit en maakten een nieuwe werkmap *Bouwen aan je eigen draagkracht*.

1. Wat is draagkracht?

Draagkracht is iemands vermogen om alle taken, vragen of problemen in de job te kunnen dragen. Je hebt daarin elementen die je draagkracht verhogen. Wat steunt jou om de eisen, verplichtingen of moeilijkheden waarvoor je staat te dragen? Er zijn ook elementen die je draagkracht op de proef stellen, die noemen we 'draaglast'. Een goede balans is belangrijk. Wanneer de draaglast te groot wordt, is het moeilijk om je job goed uit te oefenen. Draagkracht is een ingewikkeld gegeven: het is niet eenvoudig te voorspellen op welk moment de balans

→

doorslaat en de draaglast te groot wordt. Wat voor de ene persoon zwaar om te dragen is, is voor de andere persoon geen probleem. Je draagkracht kan ook verschillen van dag tot dag.

Wanneer je een beroep uitoefent met een sterke individuele verantwoordelijkheid voor mensen, dan is het erg belangrijk om te weten welke elementen jou helpen om je job goed te doen. Daarom wordt draagkracht ook gebruikt in andere sectoren, zoals thuishulp en pleegzorg. De gezinsopvang heeft nu een eigen werkmap over draagkracht. Uit onderzoek van VBJK – Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen – en CEGO – Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs – blijkt immers dat draagkracht in de gezinsopvang niet alleen te maken heeft met de persoonlijkheid van de onthaalouder. Ook de omgeving speelt een belangrijke rol. Zo vertelt een onthaalouder: ‘Ik vond het moeilijk toen mijn drie kinderen studeerden. Onze oudste zat vijf jaar op kot in Leuven, dus die had geen last. Maar de andere twee moesten thuis studeren. En dat was een moeilijke situatie.’ Je eigen gezinssituatie kan je draagkracht vergroten of verkleinen. Ook enkele typische aspecten van de job kunnen het makkelijker of moeilijker maken. ‘Wat ik belastend vind,’ zegt een andere onthaalouder, ‘is te veel kinderen. Dan kom ik alleen maar toe aan de verzorgende taken en heb ik het gevoel dat ik de kinderen individueel niet kan geven waar ze recht op hebben.’ Nog iemand vult aan: ‘Een goede communicatie met ouders helpt mij. Hoe duidelijker je communiceert, hoe meer tevreden ouders zijn. En zien dat ouders tevreden zijn, dat geeft een goed gevoel.’

2 Waarom is het zo'n hot item in de gezinsopvang?

In het nieuwe decreet Kinderopvang is er aandacht voor de draagkracht van onthaalouders. De conclusie uit een bevraging door VBJK en CEGO van 34 onthaalouders en 14 begeleiders van onthaalouders is alvast dat draagkracht meten geen eenvoudige zaak is. Kun je over langere tijd uitspraken doen over iemands draagkracht? Valt dit objectief vast te stellen? Een belangrijke vaststelling was alleszins dat het thema draagkracht leeft onder onthaalouders en hun begeleiders. Onthaalouders voelen zich sterk verantwoordelijk voor de kinderen die zij opvangen. Het feit dat zij in hun eentje een groep kinderen opvangen, versterkt dat nog. Onthaalouders willen daarom zelf graag met zorg omgaan met hun eigen draagkracht. Tegelijkertijd vragen zij ook iedereen die betrokken is bij gezinsopvang (diensten voor onthaalouders, ondersteunende organisaties en beleid) hier mee zorg voor te dragen.

3 Hoe ga je met draagkracht aan de slag?

In de werkmap Bouwen aan je eigen draagkracht staan allerlei oefeningen voor onthaalouders. Hiermee kun je je eigen draagkracht onderzoeken. Hoe voel jij je in je job? Wat loopt goed op dit moment? En wat verdient aandacht? Het resultaat van de oefeningen is een schets met sterktes en aandachtspunten en een actieplan. Voor alle duidelijkheid: de map is geen instrument om draagkracht te meten en een uitspraak te doen over het aantal kinderen dat jij mag/kunt opvangen. Het is een middel om zicht te krijgen op en zorg te dragen voor je persoonlijke draagkracht. Dat gebeurt via acht bouwstenen:

1. Welbevinden in de job
2. Motivatie
3. Gezondheid en conditie
4. Sleutelvaardigheden
5. Ik en de jobinhoud
6. Gezin
7. Niet in je eentje
8. Vorming en ervaring

De bedoeling is om voor elk van die bouwstenen draaglast en draagkracht in kaart te brengen. Welke zaken bij jezelf en jouw omgeving steunen je in de job? Welke zaken bij jezelf en jouw omgeving maken de job lastig? Wanneer je daar nog vóór de start een goed zicht op kunt krijgen, weet je om te beginnen al of deze job wel of niet iets voor jou is. Maar ook voor onthaalouders die al een tijdje werken, is dit een zinvolle oefening. Draagkracht is nu eenmaal geen vast gegeven: het ene moment sta je sterker in je schoenen dan het andere moment. Net daarom is het zinvol om hier regelmatig bij stil te staan.

4 Voor wie is de werkmap?

Er is een werkmap voor kandidaat-onthaalouders. Iedereen die een startcursus volgt of deelneemt aan het kennismakingstraject gezinsopvang, krijgt deze werkmap ter beschikking en kan via de oefeningen te weten komen of een job in de gezinsopvang geschikt is. Daarnaast is er ook een werkmap specifiek bedoeld voor diegenen die reeds enige tijd als onthaalouder aan de slag zijn. Met deze werkmap kun je zelf aan de slag: de oefeningen in de map zijn voldoende duidelijk. Maar het is interessanter om te praten over de oefeningen en jouw bevindingen daarbij. Dit kan je doen met collega-onthaalouders, een dienstverantwoordelijke (voor aangesloten onthaalouders) of een andere coach (voor zelfstandige onthaalouders). In gesprek is het immers makkelijker om de concrete sterktes en aandachtspunten naar boven te halen. Het is

ook makkelijker om deze in concrete acties om te zetten als je ze samen met iemand bespreekt. Door over de oefeningen te praten, kom je soms nieuwe dingen over jezelf te weten. Bovendien, in gesprek met collega-onthaalouders krijg je concrete tips waarmee je onmiddellijk aan de slag kunt. Hoewel deze werkmap geschreven is op maat van onthaalouders, is het in eerste instantie een instrument dat coaches en vormingswerkers kunnen gebruiken in de begeleiding van onthaalouders. Zij kunnen de map gebruiken in individuele begeleiding van onthaalouders, netwerkbijeenkomsten van onthaalouders, vorming of opleiding. In

het najaar 2013 konden coaches en vormingswerkers deelnemen aan een training over het nieuwe instrument.

5 Hoe werd de werkmap verspreid?

Alle diensten voor onthaalouders ontvingen een exemplaar van de werkmap op een infosessie, georganiseerd in samenwerking met koepelorganisaties. Coaches of vormingswerkers die de training volgden, ontvingen extra exemplaren. VZW Voorzet ging met de werkmap aan de slag in de ondersteuning die zij bieden aan zelfstandige onthaalouders.

MEER WETEN?

Breng een bezoek aan de website www.gezinsopvang.vbjk.be.

Je vindt er meer info over:

- groeien in gezinsopvang
- de werkmap *Bouwen aan je eigen draagkracht*
- leren in groep
- een lerend netwerk opstarten
- meter- en peterschap
- provinciale inspiratiedagen voor onthaalouders